

320/1919 Sb. znění účinné od 13. 6. 1919 do 31. 12. 1949

Ustanovení § 1 až § 12 tohoto zákona nabývají platnosti měsíc po vyhlášení; ostatní ustanovení dnem vyhlášení.

**320
Zákon
ze dne 22. května 1919
kterým se mění ustanovení občanského práva o obřadnostech smlouvy
manželské,
o rozluce a o překážkách manželství**

Podle usnesení Národního shromáždění se nařizuje:

§ 1

K platnosti manželství se vyhledávají vyhlášky a slavnostně učiněné přivolení k manželství, a to buď občanské, buď církevní.

§ 2

Vyhlášky, jež jsou oznámením budoucího manželství, obsahujtež jméno a příjmení obou snoubenců, jejich rodiště, stav a bydliště, jakož i připomenutí, aby každý, kdo by věděl o nějaké překážce manželství, ji oznámil.

§ 3

Vyhlášky občanské činí politický úřad okresní a ve městech s vlastním statutem úřad obecní, pověřený politickou správou, na Slovensku matrikář.

Místně příslušný jest úřad, v jehož obvodu mají snoubenci řádné bydliště.

Má-li každý z nich řádné bydliště v obvodu jiného úřadu, vykonají vyhlášky úřady oba.

Vyhlášky je vyvěsiti veřejně na úřední desce oznamovací a k dožádání také na úřední desce v obci, ve které mají snoubenci řádné bydliště.

Konají-li se u politického úřadu okresního pravidelné dny úřední, budiž manželství vyhlášeno také ústně o jednom úředním dnu nebo o více takových dnech.

Přivolení k manželství lze prohlásiti teprve, když vyhlášky visely na úředních deskách příslušných úřadů politických i obecních aspoň deset dní.

§ 4

Nebydlí-li některý ze snoubenců ve svém bydlišti ještě šest neděl, jest buď s vyhláškami sečkati, až šest neděl se dovrší, nebo musí manželství býti vyhlášeno také v obci, kde onen snoubenec nejposléze bydlil déle šesti neděl.

§ 5

K platnosti vyhlášek a na ní závislé platnosti manželství stačí, když vyhlášky visely na úředních deskách úradů uvedených v § 3, a to aspoň pět dní.

§ 6

Nevejdou-li snoubenci v manželství do šesti měsíců od posledního dne vyhlášky, nutno vyhlášku opakovati.

§ 7

Snoubenci mohou žádati za zkrácení lhůty vyhlášek, nebo za jejich úplné prominutí. Zkrátiti lze lhůtu z důležitých důvodů. Vyhlášky lze prominouti, jen když věc je naléhavá anebo jde-li o osoby, o kterých se vůbec za to má, že jsou již manžely. V obou těchto případech musí však strany potvrditi, že jim není povědoma žádná překážka zamýšleného manželství. Nedostatek tohoto potvrzení není na překážku účinnosti prominutí.

Zkrátiti lhůtu vyhlášek náleží na politický úrad okresní (obecní), vyhlášky prominouti na politický úrad druhé stolice, a je-li tu blízké nebezpečení smrti, na politický úrad okresní (obecní). Na Slovensku přísluší tato práva županovi.

Vyhlášek není třeba, když byla prominuta překážka po uzavření manželství, ale přivolení k manželství je prohlásiti znovu. Bude-li šetřeno tohoto předpisu, jest k manželství hleděti tak, jako by bylo platně uzavřeno hned od původu.

§ 8

Přivolení k manželství se prohlašuje před přednostou politického úradu okresního (obecního) nebo jeho zástupcem (na Slovensku před matrikářem), u přítomnosti dvou svědků a přísežného zapisovatele. Příslušný jest úrad, který vyhlásil manželství. Před úradem místně nepřislušným lze přivolení prohlásiti jen ke zmocnění úradu místně příslušného.

§ 9

Přivolení k manželství může se státi zástupcem. Potřeba je dovolení politického úradu II. stolice (župana). Osoba, s kterou má býti manželství uzavřeno, musí býti v plné moci přesně označena. Není-li plná moc takto vypravena, je manželství neplatné.

Odvolał-li zmocnitel plnou moc dříve, než manželství bylo uzavřeno, je manželství neplatné, ale zmocnitel je povinen nahraditi všechnu škodu, kterou způsobil odvoláním.

§ 10

O uzavření manželství je zříditi zápis, jež podepíše mimo manžely oba svědkové a obě úřední osoby. Na zřízení zápisu a na jeho úpravě není závislá platnost manželství.

§ 11

Politické úřady okresní (obecní, matrikář) vedou o vyhláškách a o sňatcích knihu vyhlášek a knihu sňatků a vydávají z nich na požádání úřední vysvědčení.

§ 12

Stranám občansky již oddaným je dáno na vůli, chtějí-li se podrobiti také obřadům církevním. Přejí-li si snoubenci pouze sňatek církevní, konají se vyhlášky a oddavky u příslušného duchovního správce. Při smíšeném náboženství snoubenců vyhlášky se konají u obou duchovních správců, oddavky u jednoho z nich neb u obou podle vůle snoubenců.

Vyhlášky církevní se konají před věřícími při bohoslužbě o třech dnech zasvěcených. K platnosti manželství je třeba aspoň jedné vyhlášky.

I při církevních vyhláškách a oddavkách platí §§ 2., 6, 7, 9, tohoto zákona a, pokud není jinak v § 12, stanoveno, platí obdobně předpisy §§ 3, (odst. 1. a 2.), 4, 8, 10 a 11.

§ 13

O rozluku každého manželství žalovati lze:

- a) dopustí-li se druhý manžel cizoložství;
- b) byl-li pravoplatně odsouzen do žaláře nejméně na tři léta, nebo na dobu kratší, avšak pro trestný čin vyšlý z pohnutek, nebo spáchaný za okolností svědčících o zvrhlé povaze;
- c) opustil-li svého manžela zlomyslně a nevrátí-li se na soudní vyzvání do šesti měsíců. Není-li pobyt jeho znám, budiž soudní vyzvání učiněno veřejně;
- d) ukládal-li druhý manžel o manželův život nebo zdraví;
- e) nakládal-li jím vícekrát zle, ubližoval-li mu těžce, neb opětovně ho na cti urážel;
- f) vede-li zhýralý život;
- g) pro trvale nebo periodicky probíhající chorobu duševní, která trvá tři léta; pro těžkou duševní degeneraci vrozenou nebo získanou, čítaje v ní těžkou hysterii, pijáctví nebo navykklé nadužívání nervových jedů, jež trvá dvě léta; pro padoucí nemoc, trvající aspoň rok s nejméně šesti záchvaty v roce nebo s přidruženou duševní poruchou;

h) nastal-li tak hluboký rozvrat manželský, že na manželích nelze spravedlivě požadovati, aby setrvali v manželském společenství. Rozluku nelze vysloviti k žalobě manžela, který rozvratem je převážně vinen;

i) pro nepřekonatelný odpor. Žalobě lze vyhověti jen tehdy, připojí-li se k žádosti na rozluku třebas i dodatečně také druhý manžel. V tomto případě netřeba však rozluky ihned povolovati, nýbrž lze napřed uznati na rozvod od stolu a lože a to třebas i vícekrát.

Ve sporech o rozluku budiž postupováno podle předpisů platných o tom, jak vyšetřovati a posuzovati neplatnost manželství.

§ 14

a) Právo žalobní se promlčuje v případech § 13 a), d) do jednoho roku ode dne, kdy manžel se dověděl o cizoložném neb úkladném činu manžela druhého; v případě § 13 b) do jednoho roku ode dne, kdy se dověděl o jeho odsouzení;

b) právo žalobní se promlčuje v případech § 13 a), d), uplynulo-li ode dne spáchaného činu pět let;

c) právo žalobní pomíjí odpuštěním. Provinil-li se však vinný manžel poznovu, nebo dověděl-li se manžel, který odpustil, o jiné skutečnosti před odpuštěním nastalé a k návrhu na rozluku opravňující, může se k odůvodnění rozluky dovolávati i skutečnosti odpuštěných.

V případech § 13 e) stačí jediné nové jednání;

d) lhůty v odst. a), b) uvedené se přerušují žádostí nebo žalobou o rozvod, bude-li v řízení náležitě postupováno. Bude-li žádost nebo žaloba právoplatně zamítnuta, sluší k věci hleděti tak, jako by lhůty přerušeny nebyly.

§ 15

Bylo-li manželství soudně rozvedeno, může každý manžel, nechce-li žalovati o rozluku z jiného důvodu v § 13 uvedeného, žádati za rozluku pro nepřekonatelný odpor. Žádost tuto lze podati teprve, když uplynul od provedeného rozvodu soudního aspoň rok a manželé neobnovili manželského společenství; jde-li o manželství před vydáním tohoto zákona rozvedené, lze podati žádost za rozluku, když uplynulo od provedeného soudního rozvodu šest měsíců, a manželé neobnovili manželského společenství.

§ 16

a) Soud vyšetří věc postupuje dle zásad řízení nesporného. Na soudu je také, aby dal manželům poučení o všech důsledcích rozluky. Souhlasí-li oba manželé s rozlukou a soud nabude konaným šetřením přesvědčení, že je tu vskutku nepřekonatelný odpor, vysloví rozluku usnesením.

Jde-li o manželství před působností tohoto zákona rozvedené, stačí, když soud nabude přesvědčení, že nejde o čin nerozvážný. Uplynula-li od provedeného soudního

rozvodu 3 léta, netřeba k rozluce souhlasu druhého manřela a není třeba ani nepřekonatelný odpor ani rozvážnost počinu zjiřřovatí.

b) Souhlas se řádostí za rozluu dlužno předpokládati, kdyř manřel, proti němuř řádost za rozluu směřuje, na soud se nedostaví; na tento následek buďiř upozorněno v obsílce, kterou je doručiti tomuto manřelu do vlastních rukou zároveň se stejnopisem řádosti. Právo soudu pouřiti donucovacích prostředků dle § 87 zák. o org. s tím dotčeno není.

c) Nejde-li o manřelství před působností tohoto zákona rozvedené a nesouhlasí-li druhý manřel s rozluou, nebo tvrdí-li jiné důvody, než-li nepřekonatelný odpor, soud odkáže řadatele na pořad práva.

§ 17

Byl-li soudem právoplatně vysloven rozvod podle §§ 107 až 109 obč. zák. a to z některého důvodu uvedeného v § 13 tohoto zákona, může každý manřel nehledě k předpisu § 15 řádati za rozluu manřelství na podkladě provedeného už sporu o rozvod. Dojde-li soud na základě konaných řetření, při nichř se mu je řídití zásadami řízení nesporného, k přesvědčení, ře by skutečnosti ve sporu o rozvod na jevo vyšlé byly už tehdy odůvodnily výrok o rozluce, kdyby oň bylo bývalo řalováno, vysloví rozluu manřelství usnesením, do něhoř převezme výrok o vině z rozsudku, vydaného ve sporu o rozvodu manřelství. Rozluu nelze tu vysloviti, jestliře stav uvedený v § 13 g) pominul.

§ 18

Ve sporech o rozluu manřelství pro nepřekonatelný odpor odpadá předchozí rozvod podle § 13, odst. i) tohoto zákona, jsou-li už manřelé soudně rozvedeni a uplynul-li od té doby jeden rok, aniř obnovili manřelské společenství; uplynula-li tři léta od provedeného soudního rozvodu, je pokládati tvrzený nepřekonatelný odpor za prokázaný, pokud výsledky ústního jednání tomu neodporují.

§ 19

Ujednání stran a rozhodnutí soudní podle §§ 106 a 108 obč. zák. zůstávají i po vyslovené rozluce manřelství v platnosti, pokud se strany nedohodnou jinak. Z důležitých důvodů může kterýkoli z rozloučených manřelů řádati za nové spořádání majetkových poměrů pořadem práva.

§ 20

1. Příslušným rozhodnouti o řádostech za rozluu ve smyslu §§ 15 a 17 jest sborový soud první stolice.

2. Předcházeli-li tuto řádost spor o rozvod, je místně příslušným sborový soud, jenř rozhodoval v první stolici ve sporu o rozvod.

3. V ostatních případech je místně příslušným sborový soud, v jehož obvodě má svůj obecný soud manžel, proti němuž žádost za rozluhu směřuje. Nemá-li tento manžel svého obecného soudu v tuzemsku, je příslušným sborový soud, v jehož obvodu má žadatel svůj obecný soud.

§ 21

V řízení o žádostech za rozluhu ve smyslu §§ 15 a 17 může soud, shledá-li toho závažnou potřebu, naříditi i ústní jednání, jež je neveřejné; toto ústní jednání může se konati, uzná-li to soud za nezbytně nutné, před celým senátem. Jinak platí ustanovení § 38 z. o. org. s. Není-li některý z manželů svéprávný, budiž k jednání pozván i jeho zákonný zástupce.

§ 22

Manželé, jejichž manželství bylo rozloučeno výrokem soudním, mohou uzavřít nový sňatek teprve, když rozhodnutí o rozluce nabylo právní moci.

§ 23

Žalovati lze o rozluhu podle § 13 tohoto zákona, i když důvod, který je podle tohoto zákona důvodem rozluhy, vyskytl se za platnosti dřívějšího práva.

§ 24

Ustanovení tohoto zákona platí i tehdy, byl-li soudní rozvod, jenž předcházal žádost za rozluhu, vysloven právoplatně před 28. říjnem 1918 mimo území tohoto státu v královstvích a zemích zastoupených v bývalé říšské radě rakouské. V těchto případech rozhodnou o žádosti za rozluhu soudové jmenovaní v § 20 odst. 3.

§ 25

1. Ustanovení §§ 63, 64, 66, 67, 94, 111, 115, 116, 119, 125, 133, 134, 135, 136 obč. zák. a dv. dekr. ze dne 26. srpna 1814, č. 1099 Sb. z. s., a ze dne 17. července 1835, čl. 61 Sb. z. s., jakož i § 25, XXXI. zák. čl. uher. z r. 1894, se zrušují.

2. Dědická nezpůsobilost ustanovená jako následek cizoložství v § 543 obč. z. pomíjí, jestliže ti, kdo soudně se doznali k cizoložství, nebo z něho byli usvědčeni, stanou se manžely.

3. Švagrovství je překážkou manželství potud, že jeden manžel nemůže uzavřít manželství s příbuzným druhého manžela v pokolení přímém a s plnorodým nebo polorodým jeho sourozencem.

§ 26

Jde-li o překážku prominutelnou, může ji k žádosti stran prominouti z důležitých důvodů politický úřad druhé stolice (župan).

§ 27

Smírčí pokusy, předepsané při rozvodu (§§ 104, 107 obč. z.), konají se výhradně na soudě a sluší se tu řídití předpisy zákona ze dne 31. prosince 1868, z. ř. č. 3 z r. 1869.

§ 28

Z úřední povinnosti je vyšetřiti neplatnost manželství, jsou-li mu v cestě překážky §§ 56, 62, 65, 68, obč. zák. a § 8 (§ 12 odst. 3) tohoto zákona.

Ve všech ostatních případech sluší vyčkati žádosti těch, kteří byli ve svých právech zkráceni uzavřením neplatného manželství.

§ 29

Ve věcech manželských lze si stěžovati do rozhodnutí politického úřadu okresního (obecního) k politickému úřadu druhé stolice. Do rozhodnutí politického úřadu druhé stolice jde stížnost k ministerstvu vnitra. Na Slovensku lze si stěžovati do rozhodnutí matrikářova k županovi, do rozhodnutí županova k ministerstvu vnitra. Stížnosti nejsou vázány na žádnou lhůtu a k 3. stolici lze se odvolati i ze shodných rozhodnutí obou stolic nižších.

§ 30

Ustanovení §§ 1 až 12, § 25, týkající se zrušení § 25, XXXI. zák. čl. uher. z r. 1894, jakož i § 29, tohoto zákona vztahují se také na Slovensko.

§ 31

Předpisy §§ 1 až 12 tohoto zákona nabývají platnosti měsíc po vyhlášení; ostatní předpisy jeho dnem vyhlášení.

Všechny dosavadní předpisy o věcech upravených tímto zákonem se zrušují.

§ 32

Provedením zákona pověřují se členové vlády pro správu spravedlnosti a vnitra.

T. G. Masaryk, v. r.,

Švehla, v. r.,

v zastoupení min. předsedy a jako ministr vnitra

Dr. Soukup, v. r.